

دانشگاه شهید مدنی آذربایجان
معاونت پژوهش و فناوری

آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها

(شماره ۳۱۲۵۷/ و مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۱)

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین نامه نحوه تأسیس واحدهای پژوهشی در دانشگاهها	
نوع سند: آیین نامه	شماره سند: عتف _ آ _ ۳۱۰۳
ویرایش: ۰۲	صفحه: ۱ از ۷

اقدام کنندگان		
مسئولیت	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی
تهیه کننده	محسن شریفی	مدیر کل دفتر سیاست گذاری و برنامه ریزی امور پژوهشی
تأیید کننده	غلامحسین رحیمی شعرباف	معاون پژوهش و فناوری
تصویب کننده	منصور غلامی	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

مرجع تأیید سند	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورت جلسه
شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی	علی خاکی صدیق	شماره جلسه: ۹۳۹
		تاریخ: ۱۳۹۹/۱۲/۰۳

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزیر	۳	۱	

دانشگاه‌ها، به مثابه واحدهای آموزشی، پژوهشی و فناوری، براساس بند ۱۱ ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تأسیس می‌شوند و اهداف و مأموریت‌هایی برعهده دارند که تحقق آن‌ها به فراهم کردن ملزومات و زیرساخت‌هایی نیاز دارد. به‌منظور اجرای مأموریت‌های پژوهشی، دانشگاه‌های مشمول این آیین‌نامه با رعایت قوانین بالادستی و سایر ضوابط و مقررات، نسبت به ایجاد یا انحلال واحدهای پژوهشی به مثابه ساختارهای داخلی اقدام خواهد کرد.

بر این اساس، به‌منظور فراهم آوردن زمینه توسعه فعالیت‌های گروهی و انجام پژوهش‌های هدفمند که از راهبردهای مهم وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است، در این آیین‌نامه واحدهای پژوهشی مطابق با برنامه‌های پژوهشی شکل می‌گیرند و فعالیت واحد پژوهشی، به مثابه ساختاری که به نیازهای حال یا آینده و نهان یا آشکار کشور پاسخ می‌دهد، با پایان یافتن برنامه پژوهشی خاتمه می‌یابد یا با تغییر مأموریت به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

ماده ۱. تعاریف

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاونت: معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه: کلیه مؤسسات آموزش عالی که تحت عنوان دانشگاه دارای موافقت قطعی از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت یا سایر مراجع قانونی هستند.

واحد پژوهشی: انواع ساختارهای پژوهشی مندرج در این آیین‌نامه

ماده ۲. اهداف ایجاد واحدهای پژوهشی

- ۱-۲. هدایت فعالیت‌های پژوهشی به سمت اولویت‌های پژوهشی و فناوری کشور
- ۲-۲. ایجاد زمینه پژوهش‌های کلان و میان‌رشته‌ای
- ۳-۲. ارتقای کیفیت و هم‌افزایی فعالیت‌های پژوهشی و فناوری برای تحقق اهداف برنامه‌های راهبردی مصوب
- ۴-۲. استفاده بهینه از نیروی انسانی متخصص دانشگاه (در حوزه‌های مرتبط) برای تشکیل گروه‌های پژوهشی کارآمد
- ۱-۵. بسترسازی مناسب برای هدایت پژوهش‌ها با هدف ایجاد فناوری به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه و کاربردی شدن دستاوردهای پژوهشی
- ۲-۶. تنوع‌بخشی به منابع مالی دانشگاه، با اولویت خلق ارزش از فعالیت‌های پژوهشی و فناوری
- ۲-۷. ایجاد هم‌افزایی به‌منظور انجام پژوهش‌های بنیادین، پایدار و ایجاد دانش در یک یا چند حوزه

ماده ۳. انواع واحدهای پژوهشی

۳-۱. **آزمایشگاه تحقیقاتی / گروه پژوهشی / هسته پژوهشی:** هر سه عنوان از لحاظ ساختاری در یک سطح‌اند و با تصمیم دانشگاه و متناسب با نوع فعالیت آن انتخاب می‌شوند. آزمایشگاه تحقیقاتی نوعی واحد پژوهشی در حوزه علوم تجربی است که شرایط، امکانات و زیرساخت‌های انجام یک یا چند برنامه پژوهشی را فراهم می‌کند. گروه یا هسته پژوهشی در حوزه‌های گوناگون علوم با همکاری جمعی از اعضای هیأت علمی یا پژوهشگران برای اجرای برنامه یا موضوعی پژوهشی خاص شکل می‌گیرند.

۳-۲. **مرکز تحقیقات (پژوهشکده):** نوعی واحد پژوهشی است که در زمینه‌های همگرا یا بین‌رشته‌ای، یا بین دانشکده‌ای براساس یک یا چند برنامه پژوهشی فعالیت می‌کند و دست‌کم از دو یا چند آزمایشگاه / گروه / هسته پژوهشی تشکیل می‌شود.

تبصره ۱. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین نامه از هر نوعی که باشند براساس سیاستها، آیین نامهها و دستورالعملهای مورد تأیید هیأت امنای تأسیس می شوند و نیازی به کسب مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی نخواهد بود.

تبصره ۲. شرایط تشکیل گروه پژوهشی / هسته پژوهشی / مرکز تحقیقات (پژوهشکده) و کمترین شرایط فیزیکی و امکانات لازم برای ایجاد و تأیید آزمایشگاه به مثابه آزمایشگاه تحقیقاتی و همچنین، ساختار تشکیلاتی داخلی هر یک از آنها در آیین نامه مصوب هیأت امنای دانشگاه تعیین می شود.

ماده ۴. الزامات ایجاد واحدهای پژوهشی

- ۱-۴. دارا بودن برنامه جامع پژوهشی مبتنی بر اسناد بالادستی، نیازهای محلی، ملی و منطقه‌ای و آینده‌نگرانه
- ۲-۴. وجود توانمندی‌ها و مزیت‌های نسبی در دانشگاه برای پاسخ به نیازهای پژوهشی جامعه
- ۳-۴. عقد تفاهم‌نامه یا قرارداد همکاری با سازمان‌ها و دستگاه‌های متقاضی اجرای طرح (برای واحدهای پژوهشی مشترک با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی)

ماده ۵. شیوه تأسیس و فعالیت واحدهای پژوهشی

۱-۵. واحدهای پژوهشی می‌توانند به شکلی کاملاً وابسته به دانشگاه و با هدف فراهم کردن بسترهای لازم به منظور انجام طرح‌های پژوهشی تقاضامحور و اجرای برنامه‌های راهبردی و مأموریت‌های پژوهشی دانشگاه ایجاد شوند. در این صورت، اعتبار مورد نیاز آنها برای انجام چنین فعالیت‌هایی به روال معمول طرح‌های پژوهشی یا از محل درآمدهای اختصاصی دانشگاه تأمین می‌شود.

۲-۵. واحدهای پژوهشی همچنین می‌توانند به شکلی مشترک با دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی، و با هدف پاسخ‌گویی به نیازهای پژوهشی آنها تشکیل شوند. در این صورت، ارائه خدمات علمی از سوی دانشگاه انجام می‌گیرد و اعتبارات مورد نیاز برای راه‌اندازی و اجرای طرح‌ها در قالب موافقت‌نامه و قرارداد همکاری از سوی دستگاه اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی دولتی و غیردولتی تأمین می‌شود.

تبصره ۳. هرگونه عقد قرارداد و مکاتبات پژوهشی واحدهای پژوهشی مذکور با سایر دستگاه‌ها و نیز، تأیید فعالیت‌های پژوهشی از طریق معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه انجام می‌گیرد.

تبصره ۴. واحدهای پژوهشی دانشگاه به منظور اجرای قراردادهای پژوهشی مجازند از محل درآمدهای اختصاصی، در چارچوب آیین نامه مالی و معاملاتی دانشگاه و آیین نامه اداری و استخدامی، از خدمات سایر پژوهشگران استفاده کنند.

تبصره ۵. واحدهای پژوهشی مشمول این آیین نامه به مثابه ساختارهای داخلی دانشگاه، فاقد پست سازمانی مستقل‌اند و برای تشکیلات سازمانی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود می‌باید از اعضای هیأت علمی و غیر هیأت علمی موجود در دانشگاه استفاده کنند.

ماده ۶. انطباق واحدهای پژوهشی موجود با این آیین نامه

۱-۶. کلیه واحدهای پژوهشی وابسته به دانشگاه‌ها دارای مجوز اصولی یا قطعی از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی، در چارچوب ضوابط این آیین نامه و آیین نامه مصوب هیأت امنای دانشگاه مربوطه‌اند.

۲-۶. واحدهای پژوهشی دارای مجوز از سوی شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی که در حال حاضر به مثابه بخشی از ساختار و چارت سازمانی رسمی و قطعی دانشگاه به‌شمار می‌روند و دارای اعضای هیأت علمی مطابق با پست‌های سازمانی مصوب هستند، مانند گذشته به فعالیت خود ادامه خواهند داد و از این پس تابع آیین نامه مصوب هیأت امنای دانشگاه خواهند بود.

ماده ۷. نظارت و ارزیابی

۱-۷. مسئولیت نظارت بر ایجاد و فعالیت واحدهای پژوهشی بر عهده رئیس دانشگاه است. از این رو، دانشگاه موظف است آیین‌نامه اجرایی برای تأسیس، فعالیت، نظارت و ارزیابی، نحوه حمایت و انحلال واحدهای پژوهشی خود تهیه کند و در هیأت‌امنا به تصویب برساند.

۲-۷. وزارت از واحدهای پژوهشی برتر و پیشتاز دانشگاه‌ها که نقشی اساسی در توسعه ملی و منطقه‌ای ایفا و در سطح بین‌المللی اعتبار کسب کنند، حمایت می‌کند. بدین منظور، واحدهای پژوهشی مطابق با شاخص‌های عملکردی که از سوی معاونت پژوهش و فناوری وزارت اعلام می‌شود، ارزیابی خواهند شد.

۳-۷. حضور واحدهای پژوهشی مورد تأیید دانشگاه‌ها در فرایند ارزیابی وزارت اختیاری است و وزارت از واحدهایی که در ارزیابی‌های سالانه در رتبه برتر قرارگیرند، حمایت خواهد کرد.

ماده ۸. انحلال

۱-۸. واحدهای پژوهشی براساس برنامه‌های پژوهشی شکل می‌گیرند و با پایان یافتن برنامه یا عدم نیاز به تداوم فعالیت یا عملکرد ضعیف، پس از تأیید هیأت‌امنا دانشگاه، مأموریت آن‌ها نیز پایان می‌یابد و منحل خواهند شد. در این شرایط، با توجه به آیین‌نامه مصوب هیأت‌امنا، اعضای هیأت علمی و کارکنان دانشگاه که در این واحدها مشغول به کار بوده‌اند در پست سازمانی خود در واحد مربوطه یا در سایر بخش‌های دانشگاه، با رعایت ضوابط و مقررات موجود، فعالیت خواهند کرد. در صورت وجود اختلاف نظر در مورد انحلال این واحدها، معاونت پژوهش و فناوری وزارت مرجع رسیدگی و تصمیم‌گیری نهایی خواهد بود.

این آیین‌نامه در ۸ ماده و ۵ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۳ به تصویب شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی رسید و جای‌گزین آیین‌نامه مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۰۷ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی شد.